

İşletme Çeşitleri

1-) Ekonomik Yapı Bakımından İşletmelerin Sınıflandırılması

a) Mal Üreten İşletmeler

Tarım, inşaat, sanayi vb. sektörlerde faaliyet gösteren işletmeler örnek verilebilir. Bu işletmeler ortaya somut bir ürün koyar.

b) Hizmet Üreten İşletmeler

Oteller, kafeler, yazılım firmaları, vb. işletmeler buna örnek verilebilir. Ortaya somut bir ürün koymazlar.

c) Satıcı İşletmeler

Toptancı, perakendeci, yarı toptancı vb. işletmeler örnek verilebilir. Bu işletmeler bir yerden mal alıp başka yere satarlar. Üretim yapmazlar.

2-) Faaliyet Konuları Bakımından İşletmelerin Sınıflandırılması

(Bu sınıflandırma, TÜİK tarafından yapılan sınıflandırmadır.)

a) Tarımla Uğraşan İşletmeler

Çiftçilik, hayvancılık, ormancılık ve balıkçılıkla uğraşan işletmelerdir.

b) Sanayi İle Uğraşan İşletmeler

Savunma sanayi, otomobil sanayi vs.

c) İnşaat İle Uğraşan İşletmeler

d) Ticaret İle Uğraşan İşletmeler

Mal ve hizmet ticareti yapan işletmelerdir.

e) Ulaştırma İle Uğraşan İşletmeler (Bu mutlaka sorulacak)

Ulaştırma dendiğinde aklımıza haberleşme de gelmesi lazım. Deniz, hava, kara yolları ile uğraşırlar. Bunun yanında Türk Telekom, Turkcell, posta, radyo ve televizyon ve basın alanında çalışan işletmeler bu gruba girmektedir.

f) Finansal Kuruluşlar

Banka, sigorta vb. kuruluşlardır.

g) Serbest Meslek ve Hizmetler

h) Konut Geliri Sağlayan İşletmeler

Özellikle büyük çaplı şirketlerin sahip olduğu gayrimenkulleri kiraya vererek gelir elde etmesi durumudur. Örneğin Zorlu'nun AVM açıp dükkanları kiraya vermesi. Türkiye'de çok görülen bir işletme çeşidi değildir.

3-) İşletmelerin Sermaye Mülkiyeti Bakımından Sınıflandırılması

a) Özel Sektör İşletmeleri

Kamu kuruluşları dışında kalan, tüzel kişiliği olan işletmelerdir.

b) Kamu Sektörü İşletmeleri

Sermayesi tamamen veya çoğunlukla kamuya ait olup bir kısmının sermayesi merkezi devlete, bir kısmının ise yerel yönetimlere aittir.

Bu grubun altında KİT'ler de vardır. (Kamu İktisadi Teşebbüsleri)

c) Karma İşletmeler

Sermayesinin bir kısmı özel bir kısmı devlete ait olan işletmelerdir. ETİ Maden buna örnek verilebilir.

d) Yabancı Sermayeli Kuruluşlar

Sermayesi yabancı yatırımcılar tarafından sağlanan işletmelerdir. Starbucks, McDonalds vb. örnek verilebilir.

4-) İşletmelerin Uluslararasılık Bakımından Sınıflandırılması

a) Ulusal

Ülke içinde kurulmuş, sermaye ve yönetim bakımından dışa bağımsız özel veya kamu işletmeleridir. Örnek: Vestel

b) Uluslararası

Yalnız ülke içinde değil yabancı ülkelerde de faaliyet gösteren özel veya kamu işletmeleridir. Bunlar, dış ülkelerde faaliyet göstermekle beraber dışarıda sınırlı yatırımları olan çoğunlukla ana firma ülkesi vatandaşının yönetiminde bulunan işletmelerdir. Örnek: Facebook

c) Çok Uluslu

Yabancı ülkelerdeki üretim, kar veya istihdam edilen personel olmak üzere üç ayrı kriterden birinin temel alınarak toplam içindeki önemli bir orana ulaşması halinde (1/3 ve daha fazla *burası önemli*) uluslararası işletme, çok uluslu işletme olarak kabul edilmektedir. Örnek: Apple, Coca Cola, IBM

5-) İşletmelerin Hukuki Yapıları Bakımından Sınıflandırılması

a) Özel İşletmeler

- Tek Kişi İşletmeleri
- Ortaklıklar
  - Adi Şirketler
  - Ticaret Şirketleri
    - Şahıs Şirketleri
      - Kollektif Şirketler
      - Komandit Şirketler
    - Sermaye Şirketleri
      - Anonim Şirketler
      - Limited Şirketler
      - Sermayesi Paylara Bölünmüş Komondit Şirket
- Kooperatifler
- Dernek ve Vakıflar

Tek Kişi İşletmeleri: İşletmenin sahibi aynı zamanda tek yetkili ve sorumlu kişidir. Tüm karlar ve riskler sahibine aittir. Tüzel kişiliği yoktur. İşletme ile sahibi hukuki bakımdan ayrı tutulamaz. Genellikle az sermaye gerektiren küçük işletmeler için geçerlidir.

ORTAKLIKLAR (ŞİRKETLER)

Adi Şirketler: İki ya da daha fazla kişinin emeklerini ve mallarını ortak bir amaca erişmek üzere birleştirmeyi üstlendikleri sözleşmedir. Bu ortaklık kanunla düzenlenmiş ortaklıkların ayırt edici niteliklerini taşıyorsa bu adi ortaklık sayılır.

Adi şirket ve adi ortaklıkların ortak özellikleri şunlardır:

- İki veya daha fazla gerçek kişi tarafından kurulur.

Ticaret Şirketleri: Ortaklar, mallarından belirli bir kısmını ayırarak bir araya getirmişler ve bu yoldan ortaya çıkan şirket varlıklarına bağımsız bir kişilik kazandırmışlardır.

Kollektif Şirketler (*kesin sorulacak*): Ticari bir işletmeyi bir ticaret unvanı altında işletmek amacıyla gerçek kişiler arasında kurulan ve ortaklarından hiçbirinin sorumluluğu şirket alacaklılarına karşı sınırlanmamış olan şirkettir. (Şirket batarsa ortaklar dibine kadar sorumlu)

Komandit Şirketler (*kesin sorulacak*): Ticari bir işletmeyi bir ticaret unvanı altında işletmek amacıyla kurulan ve şirket alacaklılarına karşı ortaklardan bir veya birkaçının sorumluluğu sınırlandırılmamış ve diğer ortak veya ortakların sorumluluğu belli bir sermaye ile sınırlandırılmış şirketlerdir.

Bu şirkette iki tip ortak vardır: Komandite ve komanditer ortaklar. Komandite: Sınırsız sorumluluğu olan ortaktır, komanditer ortak sınırlı sorumluluğu olan ortaktır.

Anonim Şirket: En az 1 kişi ile kurulan ve en az 50.000₺ sermayesinin bulunması gereken, ana sermayenin paylara bölünmesi gereken şirketlerdir.

Limited Şirket: En az 1 ve en çok 50 kişi ile kurulan ve en az 10.000₺ sermayesi bulunması gereken şirketlerdir.

Kooperatifler: En az 7 kişi ile kurulan, ortakların belirli ekonomik menfaatlerini ve özellikle meslek ve geçimlerine ait ihtiyaçlarını iş gücü ve parasal katkılarıyla karşılıklı yardım, dayanışma ve kefalet suretiyle sağlayıp korumak amacıyla gerçek ve tüzel kişiler tarafından kurulan ortaklıklardır.

Dernek ve Vakıflar: Kural olarak dernekler, işletme kurup işletemezler ancak amacına ulaşmak için ticari bir işletme işleten dernek ve vakıflara izin verilmektedir. Burada dernek ve vakfın amacı ticari olmayıp ikinci derecedeki amacı para kazanmaktır. Örnek: Kızılay Sodaları